

Aan de gemeenteraad van Ridderkerk

21 februari 2012
Gemeentestukken: 2012-172

Onderwerp: Vaststellen Koersdocument BAR-beter!

Gevraagde beslissing:

1. Het Koersdocument BAR-beter! vast te stellen.
2. De zeven doelstellingen van de BAR-samenwerking opnieuw vast te stellen:
 - Vergroten van de kracht van de drie gemeenten
 - Verbeteren van de dienstverlening
 - Beperken van de kwetsbaarheid
 - Vergroten van de kwaliteit en deskundigheid
 - Versterken van de integraliteit bij regionale ontwikkelingen
 - Vergroten van efficiëntie
 - Beter kunnen inspelen op ontwikkelingen op de arbeidsmarkt
3. De volgende vier randvoorwaarden aan de BAR-samenwerking vast te stellen
 - Wij blijven drie zelfstandige gemeenten
 - Bestuur-dicht-bij-de-burger
 - De BAR-samenwerking is de kern
 - De samenwerking moet uiteindelijk voor iedere partner voordeel opleveren
4. Vast te stellen dat scenario's 3 en 4 als uitgangspunt voor verdere uitwerking dienen

2. Aanleiding

De raden van Albrandswaard en Ridderkerk hebben op 6 december 2011 gesproken over hun ambities ten aanzien van de BAR-samenwerking. In Barendrecht heeft de raad deze discussie op 23 januari 2012 gevoerd. De discussies hebben bijgedragen aan de overtuiging dat de BAR-samenwerking een goede toekomst heeft. De raden hebben er vertrouwen in met elkaar tot een nog intensievere samenwerking te kunnen komen. In 2012 moeten er keuzes gemaakt worden met betrekking tot de (in)richting van de samenwerking en de speerpunten van de samenwerking. De nota is het antwoord op de vraag van de raden om een vervolgnote op het Koersdocument BAR-Goed! en is bedoeld om de raden inzicht te geven in de strategische keuzes voor de BAR-samenwerking, zodat na besluitvorming door de raden de colleges en directies aan de slag kunnen gaan met de formele inrichting van de samenwerking en de ambtelijke organisaties.

3. Wat er aan vooraf ging

De BAR samenwerking vindt zijn oorsprong in 2006. De drie toenmalige burgemeesters en gemeentesecretarissen hebben destijds de mogelijkheden voor samenwerking verkend. Daaruit is het koersdocument BAR-goed voortgekomen. De nota is gedateerd op augustus 2007. Daarna is deze vastgesteld door de colleges en raden. Dat was het startschot van een samenwerking op tal

van terreinen. Op een verkennende manier is gekeken naar de meerwaarde van samenwerking op meerdere terreinen. Het accent lag op bedrijfsvoering. Daarnaast zijn de colleges en medewerkers elkaar ook meer gaan opzoeken voor inhoudelijke kennisuitwisseling en afstemming. Dit kreeg vooral een impuls na de vaststelling door de colleges van de nota 'Op weg naar een gezamenlijke netwerkorganisatie in de BAR-gemeenten'. De nota is gedateerd op juni 2010. Op steeds meer vakgebieden zochten medewerkers elkaar op om kennis te delen en samen te werken. De inzet om de samenwerking organisch te laten groeien werkte. Initiatieven vonden hun oorsprong in verbanden die door medewerkers en portefeuillehouders werden gelegd op terreinen waar samenwerking snel tot zichtbare resultaten kon leiden. In sommige gevallen duurde het langer om tot samenwerking te komen dan gehoopt werd. Wij zijn ons bewust van het feit dat wij ten aanzien van de BAR-samenwerking drie lerende organisaties zijn.

Ten aanzien van onze eigen ervaringen vallen twee samenwerkingsconstructies op: Ridderkerk en Albrandswaard hebben sinds enkele jaren een gezamenlijke Sociale dienst. Daarbij is Ridderkerk centrumgemeente voor Albrandswaard. Deze samenwerkingsvorm heeft beide gemeenten leerervaringen opgeleverd op elementen zoals verschillen in bestuurlijke en ambtelijke culturen, opdrachtgever- en opdrachtnemerschap, ombouw van werkwijzen, zeggenschap en informatievoorziening. Zowel Ridderkerk als Albrandswaard hebben het niet delen van de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de uitvoeringsorganisatie als een gemis ervaren.

Ten tweede is er de OMMIJ tussen de gemeenten Barendrecht en Albrandswaard. Daarbij hebben de gemeenten gedurende de periode van de realisatie van de VINEX wijken Carnisselande en Portland een gemeenschappelijke uitvoeringsorganisatie opgericht, die op basis van gelijkwaardigheid door beide besturen werd aangestuurd. Op deze manier zijn twee gemeenten in staat geweest op een professionele wijze een enorme prestatie te leveren.

Deze twee ervaringen hebben wij mee laten wegen in het beoordelen van de verschillende scenario's voor de toekomst.

In 2011 hebben de directies opdracht gegeven aan de managers van de drie gemeenten om met de medewerkers te inventariseren waar de kansen liggen voor de toekomstige samenwerking. Deze uitkomst was verrassend. Eigenlijk is samenwerking op alle terreinen dienstbaar aan één of meerdere doelstellingen, zoals deze beschreven zijn in het koersdocument. De tijd was rijp voor een intensievere samenwerking.

De colleges en het management voorzien, dat met een sterke intensivering van de samenwerking ook de complexiteit zal toenemen. Het overzicht dat de colleges en het management hebben, zal in de toekomst niet meer vanzelfsprekend zijn. De colleges hebben daarom eind 2011 de notitie 'Structuur BAR-samenwerking 2.0' vastgesteld. Deze structuur draagt er zorg voor dat de initiatieven die van onderop ontstaan in samenhang tot wasdom komen. De colleges hebben ook een koepelproject gestart. Het project heeft tot doel een voorstel te doen voor de toekomstige vormgeving van de samenwerking. Het gaat niet alleen om organisatorisch-juridische aspecten, maar ook om cultuur en gezamenlijke visie op de toekomst van de gemeenten. Het eerste resultaat van het koepelproject is een tweede koersdocument, waarin het proces wordt geschetst hoe er een goed fundament gegeven kan worden aan de samenwerking, die recht doet aan het kunnen dragen van bestuurlijke verantwoordelijkheden en de potenties van de ambtelijke organisaties.

4. Aspecten

Wij hebben de in het Koersdocument BAR-goed! vastgelegde doelstellingen nogmaals bekeken. We concluderen dat deze nog steeds passend zijn. Daarnaast hebben wij vier randvoorwaarden geformuleerd waaraan wij de uiteindelijke samenwerking gaan toetsen.

De BAR-samenwerking zal in 2012 een impuls krijgen. We werken langs twee sporen. Het eerste spoor betreft het inhoudelijk afstemmen van actuele beleidsthema's. We werken nu al intensief samen. Dit betekent dat de raden en colleges al zo veel mogelijk gezamenlijk belangrijke thema's

voor de gemeenten oppakken. Voorbeelden zijn de nieuwe gemeentelijke bevoegdheden op het gebied van de Wet Werken naar Vermogen, de AWBZ en de Jeugdzorg. Hier gaan we natuurlijk mee door.

Het tweede spoor betreft het vormgeven van de stip aan de horizon. Daarbij zullen wij onze uiteindelijke samenwerkingsvorm moeten bepalen via het toetsen van de mogelijkheden aan de doelstellingen en randvoorwaarden. Daarbij spelen onze visie op regievoeren en cultuurwaarden een grote rol.

Om dit proces goed te laten verlopen hebben de colleges een projectstructuur ingericht. Wij kiezen er voor de projectstructuur te bemensen vanuit de eigen organisaties. Dit garandeert de betrokkenheid bij het proces en borgt ook de kennis van het proces naar de toekomst.

Voor iedereen is het belangrijk ook in tijd een stip op de horizon te hebben. Wij willen eind 2012 een definitieve keuze maken voor de samenwerkingsvorm. Dat is een point-of-no-return. Vooralsnog gaan wij uit van afronding van het implementatietraject in 2015.

Het keuzeproces van de vorm van samenwerking willen wij ondersteunen aan de hand van vijf scenario's. Binnen de scenario's zijn variaties of verfijningen denkbaar. Deze zijn uiteindelijk minstens zo bepalend voor de wijze van samenwerken.

De vorm moet aansluiten op de beoogde inhoud van en randvoorwaarden voor de samenwerking. In 2012 willen wij een keuze maken voor een scenario om de verdieping van de samenwerking vorm te geven.

- scenario 1, de netwerkorganisatie;
- scenario 2, werken met twee centrumgemeenten;
- scenario 3, gespecialiseerde uitvoeringsorganisaties;
- scenario 4, één gezamenlijke uitvoeringsorganisatie;
- scenario 5, volledige ambtelijke fusie.

5. Aanpak/Uitvoering

Wij willen de samenwerkingsoperatie voltooien in 2015. Wij willen een geleidelijke opbouw van de samenwerking. Voor onze organisaties betekent dit dat wij geen transitie willen op één moment, een zogenaamde 'Big Bang'.

Er moet breed draagvlak zijn onder medewerkers, management, colleges en raden voor een succesvol traject. We nemen de scenario's 3 en 4 als vertrekpunt voor verdere studie, omdat de andere drie scenario's niet aan onze randvoorwaarden voldoen. Wij geven de consequenties aan van verschillende juridische constructies.

We streven naar besluitvorming in de raden over de samenwerkingsvorm in het vierde kwartaal van 2012. Deze besluitvorming fungeert als point-of-no-return. Voor 2012 hebben wij als het gaat om betrekken en besluitvorming door uw raad het volgende proces voor ogen:

28 maart 2012	Presentatie Koersdocument BAR-beter!;
24 mei 2012	Bespreking Koersdocument BAR-beter! in de commissie;
31 mei 2012	Besluitvorming Koersdocument BAR-beter! door de gemeenteraad
november 2012	Reguliere BAR-markt in en door Albrandswaard

April – September

Wij maken graag gebruik van ervaringen elders in Nederland en gaan in gesprek met alle betrokkenen in de drie gemeenten. Hiervoor ontvangt u van ons binnenkort apart bericht. Wij zullen zorgdragen voor actieve informatieverstrekking van alle betrokkenen, dus ook de raden, om uiteindelijk in staat te zijn de consequenties van alle beslissingsmogelijkheden te overzien.

Via het eerste spoor zullen aparte voorstellen komen. U bent inmiddels geïnformeerd over onze aanpak van de drie decentralisaties.

6. Kosten/Opbrengsten/Dekking

De BAR-samenwerking moet uiteindelijk naast kwaliteitsverbetering en verminderde kwetsbaarheid ook efficiëntiewinst gaan opleveren in de taken die we nu uitvoeren. Daarnaast willen we nieuwe taken ook zo efficiënt mogelijk vormgeven. Maar dat zijn geen vanzelfsprekendheden die vanzelf gaan optreden. Wij zullen daarin moeten investeren.

De afgelopen jaren hebben we tijd en geld gestoken in de samenwerking. Deze samenwerking had vooral betrekking op concrete projecten. Om te komen tot besluitvorming over de inhoud en structuur van de toekomstige samenwerking en het uitwerken hiervan is veel inzet van onze raden, colleges en ambtelijke organisaties noodzakelijk. Het is een illusie dat we het er 'even bij doen'. Wij beschouwen de inzet van de komende jaren als een investering die voor de baten uit gaat.

Bij de besluitvorming van eind 2012 geven wij aan:

- Wat de kosten zijn van de implementatie van de nieuwe samenwerkingsvorm.
- Welke jaarlijkse kosten gemaakt moeten worden voor de regieteams en de uitvoeringsorganisatie(s).
- Via welke systematiek de kosten over de gemeenten worden verdeeld.
- Welke efficiëntievoordelen we willen behalen met de samenwerking.

Het college van burgemeester en wethouders van Ridderkerk,
de secretaris, de burgemeester,

dhr. H.W.J. Klaucke

mw.A. Attema